

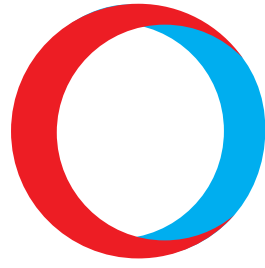
IRAK İSLAM YÜKSEK KONSEYİ BAŞKANI
SAYIN SEYYİD AMMAR EL-HEKİM'İN
ORSAM'DA 19 KASIM 2009'DA
YAPTIĞI KONUŞMA

ISLAMIC SUPREME COUNCIL OF IRAQ'S
PRESIDENT SAYED AMMAR AL-HAKEM'S SPEECH AT
ORSAM ON 19 NOVEMBER 2009

الكلمة التي القاها السيد عمار الحكيم
رئيس المجلس الأعلى الاسلامي
لدى زيارته مركز (اورسام) بتاريخ ١٩ تشرين الثاني/ نوفمبر ٢٠٠٩

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES
مركز الشرق الاوسط للدراسات الاستراتيجية

ORSAM

TUTANAKLARI

STRATEJİK BİLGİ YÖNETİMİ, ÖZGÜR DÜŞÜNCE ÜRETİMİ

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaştırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algılamasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

**IRAK İSLAM YÜKSEK KONSEYİ
BAŞKANI SAYIN SEYYİD AMMAR
EL-HEKİM'İN ORSAM'DA
19 KASIM 2009'DA
YAPTIĞI KONUŞMA**

**ISLAMIC SUPREME COUNCIL OF IRAQ'S PRESIDENT
SAYED AMMAR AL-HAKEM'S SPEECH AT
ORSAM ON 19 NOVEMBER 2009**

الكلمة التي القاها السيد عمار الحكيم
رئيس المجلس الأعلى الاسلامي
لدى زيارته مركز (اورسام) بتاريخ ١٩ تشرين الثاني/ نوفمبر ٢٠٠٩

Irak Yüksek İslam Konseyi Başkanı Seyyid Ammar El Hekim, beraberindeki heyetle birlikte resmi ziyaret kapsamında Türkiye'ye gelmiştir. El Hekim, ziyaret kapsamında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile bir araya gelmiştir. Irak'ın en önemli siyasi figürlerinden olan El Hekim, ORSAM ve TEPAV'ın ortaklaşa düzenlediği yuvarlak masa toplantısına da konuşmacı olarak katılmıştır. El Hekim, 19 Kasım 2009 tarihinde gerçekleşen toplantıda, "Genel Seçimlere Doğru Irak ve Türkiye – Irak İlişkileri" başlıklı bir konuşma yapmıştır. El Hekim konuşmasında, Irak'ın içinden geçtiği süreç, mevcut siyasi ortam, Irak'ın temel sorunlarına partisinin bakışı, Türkiye ile ilişkiler, yaklaşan seçimler gibi başlıklarda görüşlerini aktarmıştır. El Hekim, tartışma kısmında sorulan ABD sonrası Irak'ta güvenlik, İran ile ilişkiler, Kerkük ve Türkmenler

hakkındaki görüşlerini de aktarmıştır. Aşağıdaki metin Ammar El Hekim'in toplantıda yaptığı konuşmanın ve sorulara verdiği yanıtların tam metnini içermektedir.

Seyyid Ammar El Hekim:

Bismillah El Rahman El Rahim;

Sayın arkadaşlar, bay ve bayanlar; sizlerle bu toplantı vasıtasıyla bir araya gelmek, Irak ve Türkiye'nin ikili ilişkilerini tartışmak açısından değerli bir fırsattır. Ben konuşmamı iki ana eksen etrafında çerçevesinde yapacağım. Daha sonra soru-cevap kısmında sizlerle konuşma ve tartışma imkânımız olacaktır.

“Özgür, bağımsız, istikrarlı, gelişmiş ve birleşik bir Irak”

Irak'ta bazı oluşumlar geçmişe bakıp acı olayların tekrarlanmasından korkuyor, bazı oluşumlar geleceğe bakıyor ve geçmişte ellerine geçen fırsatları kaybetmemeye çalışıyor, bir diğer oluşum da hem geçmişin hem geleceğin endişesini birlikte taşıyor. Bölgesel anlamda da Irak'taki demokrasi tecrübesi bazı korkulara neden olmuştur. Aynı zamanda Irak siyasi sahnesinde ilk defa belirmeye başlayan bazı siyasi yapılanma ve gruplar, bazı bölge ülkeleri için de endişe vericiydi. Irak'taki yeni yapılanma bu korku ve endişeler zincirinin eşliğinde gelişmeye başladı. Aynı zamanda Irak topraklarında birden fazla yabancı güçlerin varlığı da diğer ülkeleri endişelendiriyordu. Bu endişelerden bağımsız olarak biz Irak'ın yeni siyasi yapısının belirgin çizgilerini çizmeye çalışırsak, bunları 5 noktayla özetleyebiliriz: özgür, bağımsız, istikrarlı, gelişmiş ve birleşik bir Irak.

Özgürlüğün ülkemizde en yüksek seviyelerine ulaşılmasını gerçekleştirmek için büyük çabalar harcadık. Yeni Irak tecrübesinde 6 yıl geçtikten sonra günümüzde 50'den fazla uydu kanalı, özgür ve bağımsız yayın yapan yüzden fazla gazete ve dergi, bunlara ek olarak onlarca yerel radyo ve TV kanalları vardır Irak'ta. siyasi faaliyetlerde de sağlanan bazı özgürlüklerin ülkenin sorunlarının çözümünde kontrolsüzlüğe neden olduğundan bahsediliyor. Hatta her çeşit muhalif harekete istediğini söyleme fırsatı veriliyor. Her şeye rağmen eski diktatör sistemle karşılaştığımızda bu özgürlüklerin Irak tecrübesinde önemli bir geçiş noktası oluşturduğunu görüyoruz.

Irak'ın bağımsızlığı ve özgürlüğü Irak'ın bütün grup ve yapılarının en önemli amacını oluşturuyor. Bu bağımsızlığın gerçekleşmesi ve bu sürecin hızlanması için var gücümüzle çalıştık. Bilindiği üzere Irak'ta yönetimin uluslararası anlaşmalara göre işgalci güçlerden Iraklılara devri kararlaştırılan tarihte değil, bir buçuk yıl önce gerçekleşmiştir. Yönetici meclis, devirli hükümet, geçici hükümet ve daimi hükümet. 6 yıl içinde bütün bu aşamalardan geçtik ve yabancı güçlerin ülkemizden çekilmesi için anlaşmalar imzaladık. Bu çabalar sonucunda da yabancı güçler Irak topraklarından ayrılmanın başlangıç noktası olarak şehir merkezlerinden bütün kuvvetlerini çekti. Irak topraklarında herhangi bir yabancı gücün olmadığı günleri bekliyoruz.

Biz uluslararası ilişkilerde de yeni açılımlar ümit ediyoruz. Ancak bu ilişkilerin askeri türden olmasını istemiyoruz. Diğer ülkeler ile karşılıklı çıkarlar üzerine kurulmuş ilişkiler istiyoruz. Siyasi, iktisadi, teknolojik, bilimsel,

kültürel ilişkiler arayışındayız. Ülkeler arası terörü engellemek için güvenlik anlaşmaları kurmak istiyoruz. Ancak bunlar yabancı güçlerin Irak topraklarında var olmasıyla sağlanmamalıdır.

Yeni siyasi yapının üçüncü özelliği ülkede güvenliği sağlamaya çalışmaktır. Bilindiği üzere Irak terörden çok büyük sıkıntılar çekti, büyük darbeler aldı. Birleşmiş Milletler tanımlarına göre her kesim ciddi savaş suçları, katliamlar ve soykırım faaliyetlerine maruz kalmıştır. Yüz binlerce Iraklı bu eylemler sonucu yaralanmış, ölmüş, şehit düşmüş veya göç etmek zorunda kalmıştır. Irak'ta güçlü, bağımsız, vatandaşlarını koruyacak ve ülkede güvenliği sağlayacak bir yapının oluşması için ülkemizdeki terör eylemlerine siyasi pencereden de bakmaya çalıştık ve zannediyoruz ki Irak'taki güvenlik sorunlarının temeli sadece suç kökenli değildir aynı zamanda siyasi nedenler de şiddet olaylarını tetiklemektedir. Iraklı taraflar arasında barış ve açılımlar ilerledi, barışın sağlanmasında ve şiddetin azalmasında önemli adımlar atmış durumdayız. Bir yandan barışın sağlanması ve şiddetin azalması için atmamız gereken adımları öğrenmemiz bizi mutlu ettiği gibi diğer yandan siyasi çıkarlar elde etmek için masum insanların hayatının harcanması bizi üzmektedir. Zannediyoruz ki geçmiş yıllar içinde güvenlik tedbirlerinde önemli aşamalar kaydedilmiştir. Geçmişte "bugün ya da bu hafta neden patlama olmadı" diye kendimizi sorgularken ve uzmanlar belli hafta ya da dönemde şiddetin kesintiye uğraması ya da düşmesinin nedenlerini araştırırken; bugün "neden kara çarşamba ya da kanlı pazar günlerini yaşadık" diye sorgulanmaya başladı. Yani hayat normalleşmeye başladı. Güvenlik seviyesi nispeten düzelmiş durumda. Bu dikkatimizi çeken olumlu bir ge-

lişmedir. Irak'taki güvenlik tam olarak sağlanamamıştır ancak bu yönde çalışıyoruz. Bu da ancak Irak ordusu tarafından harcanan çabalar sonucu gerçekleşecektir.

Aynı zamanda birleşik bir Irak'ı korumak için çaba ve arayış içindeyiz. Irak'ın birliğini korumak ve savunmak asıl önemli iştir. Bu sayede siyasi istikrarı sağlayabilir ve bütün Irak vatandaşlarının çıkarlarını koruyabiliriz. Irak'ın birliği halkının birliğidir. Irak'ın birliği bütün vatandaş ve yapılanmaların haklarının korunmasıdır. Bizim görüşümüze göre tek bir parti tek grup ya da tek bir millet Irak'ı yönetmekte başarısız olacaktır. Irak bütün yapılar tarafından yönetilmelidir.

Herkes kazansın sloganıyla yola çıktık. Kimse'nin Irak'ta hüsrana uğramasını istemiyoruz. Kol bükme ve kemik kırma yani şiddet kullanma politikasının sonuç vermeyeceğini ve etkisiz olduğunu herkes anladı ve Irak için birçok karışıklığa neden olacağını gördük. Gerçek denge ve ortaklığı kurmak istiyoruz. Bu nedenle ülke yönetiminde uzlaşmacı demokrasiyi getirdik. Ülkemizde bir yasanın meclisten geçmesinin uzun sürmesi bizim için utanç vericidir. Bir de bazı sorunların çözüme kavuşturulması uzun sürüyor ancak bütün bunları ülkedeki uzlaşma ve birliğin sağlanması açısından bir geçiş dönemi olarak görüyoruz. Bu birlik aynı zamanda güçlü bir Irak ile sağlanabilir. Güçlü bir Irak işlerini yöneten merkezi güçlü bir başkente sahip ve bütün vilayetlerine ülkeyi yönetmede eşit fırsat tanıyarak oluşur. Şu anda içeride birliği sağlama ve ülkesel barışı ve uzlaşmayı kökleştirmeye, güçlendirmeye çalışıyoruz. Aynı zamanda idari yapıyı sağlamlaştırarak ve Irak'ın farklı bölgelerinin faaliyetle-

rini artırarak merkezin güçlenmesini garanti altına almaya çalışıyoruz.

“Türkiye’ye bölgedeki stratejik ortak olarak bakıyoruz”

Beşinci özellik ise; gelişmek, yapılanmak, Irak'ı yeniden imar etmek ve ülkenin imarını hızlandırmak için ciddi çalışmalar yapmalıyız. Bunu Irak'taki güvenlik durumunun gelişmesine uyumlu ve Iraklılar arasında gelişen barışa ve Irak'ın hedeflediği bölgesel ve uluslararası açılımları dikkate alarak yapmalıyız. Irak'ın yeniden yapılanmasına odaklanmalıyız. İşte bu aşamada Irak'ın dostlarına rol düşmektedir. Irak'a bunları gerçekleştirmek için yardımda bulunulmalıdır. Bu bağlamda da Türkiye ile Irak arasındaki ikili ilişkileri kast etmekteyim. Türkiye'ye bölgedeki stratejik ortak olarak bakıyoruz. Ortak tarih, geçmiş ve büyük çıkarlar iki ülke arasında dengeli ilişkiler kurmak için kullanılmalıdır. Karşılıklı yüksek düzeyli çıkarlar korunmalı ve bütün bölgede istikrarı sağlamak için katkıda bulunulmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin tecrübelerinde Irak'a örnek oluşturabilecek birçok şey bulabiliyoruz. Türkiye demokrasisi Avrupa demokrasısından faydalı şeyleri alıp toplumuna uyumlu hale getirmiştir. Doğulu ortam ve kültüre uygun hale getirmiştir. Bu da liderliği yürüten bizler için önemli bir deneyimdir. Türkiye'deki bütün grup ve yapılanmalar, demokratik açılımlar bizim için güvenli ve barış içinde yaşayabilmemiz açısından faydalanacağımız bir giriş kapısıdır. Aynı zamanda Arap ve İslam dünyasında ve bölgesel ortamda Türkiye'nin rolü artmış ve bu da Türkiye'yi eski tarihi rolüne götürmüştür. Türkiye tarih boyunca bölgesel sorunları çözmeye katkıda bulunmuş ve tarafsız davranmıştır. Bu da Türkiye'nin uluslararası ve Batı ile

İlişkilerinde de tamamlayıcı bir role sahip olduğunun göstergesidir. Türkiye, İslam dünyasını Batıya bağlayan köprü niteliğindedir. Türkiye'nin AB üyeliğini destekliyor ve sevinçle karşılıyor. Bu durum Irak'ı AB'nin sınırlarında bir ülke haline getirir. Bu da sadece Irak açısından değil bütün Arap Dünyası için önem taşımakta ve önemli kazançlar sağlamaktadır. İki ülke ortak geçmişe sahiptir. Türkiye ve Irak; siyasi, coğrafi, iktisadi ve aynı zamanda ticari anlamda ortaklığa sahiptir. Türkiye'nin en önemli ticari ortaklarından birinin Irak olmasının nedeni ortak iktisadi çıkarlardır. Irak-Türkiye ekonomik ilişkileri 5 milyar dolara ulaşmaktadır. Bunun yükselmesi gerekmektedir. Rakam 20-25 milyar dolara çıkartılabilir. Bunlar ikili anlaşmalarda kararlaştırılabilir. Yani yeni ve geniş ufuklara açılabilirceğimizi görebiliyoruz. Türkiye-İrak ilişkilerinin artması için biz buradayız ve bunun için oturup tartışıyor, araştırmalar yürütüyoruz. Bu fırsat bizim için çok değerlidir. Önemli yöneticilerle bir araya gelmek ve bu güzel topluluğa katılma şerefine nail olabildik.

“Güçlü bir parlamento ve hükümet bütün taraftarların katkısıyla gerçekleşecektir”

Bir de seçim konusuna değinecek olursak Irak tecrübesinde çok önemli bir dönüm noktası teşkil ettiğini düşünüyoruz. Bizce seçimler her ülkede demokrasinin sağlandığının ve başarılı olduğunun en önemli göstergesidir. Önceden olduğu gibi seçimlerin ertelenmesinden değil tarihinde yapılmasından yanayız. Bence seçim yasasında Iraklı guruplar arasında uzlaşmanın, dengenin sağlanması için yapılan tartışmalar ve konuşmalar için 8 aylık bir süre fazlasıyla yeterlidir. Temsilciler meclisi tarafından çıkarı-

lan ve cumhurbaşkanı ve yardımcılarının onayına sunulan yasanın onaylanmasını beklerken beklenmedik bir durum gelişti. Cumhurbaşkanı yardımcısı Sayın Tarık El Haşimi yasayı reddetmeyi uygun görmüş ve meclise geri iade etmiş. Oysaki biz kanunun onaylanıp daha sonra içindeki sıkıntıları meclise gönderilen bir mektupla dile getirileceğini ümit ediyorduk. Bu yöntem seçimlerin zamanında yapılmasını güvence altına almış olurdu. Aynı zamanda bu seçim yasası bütün gruplar tarafından tartışmaya açık hale getirilmiş olurdu. Irak gibi birçok farklılığın bir arada yaşadığı bir ülkede bütün isteklerin karşılanması mümkün değildi. Bu yüzden de birden çok taraf olduğunda her grup belli ölçüde isteklerini dile getirip korumaya çalışmaktadır. Aynı zamanda diğer taraflara da isteklerini dile getirme fırsatı tanınabilir. Herkesin kazanması demek herkesin isteklerinin bir parçasını elde etmesi ve öbür parçaları diğerlerine bırakmak demektir. Seçim kanunlarının dengeyi sağlayabildiğini ve seçimlerin hemen yapılmasına elverişli olduğu görüşündeydik ve halen aynı görüşü paylaşıyoruz. Daha sonra tartışılıp değişiklikler yapılabilir.

Bugün 19 Ekim 2009 tarihi itibarıyla seçim kanunu temsilciler meclisinde ikinci kez tartışılmaya başlandı. Bu da şu demek oluyor; Kürt kardeşlerimiz ve ortaklarımızın da ekleyecekleri notlar bulunuyormuş, diğer tarafların da ekleyecekleri notlar varmış. Bunlar bizi ilk aşamaya götürdü ve seçimlerin zamanında yapılamamasına neden olacak tartışmalara neden olabilir. Bu da bizi yasama boşluğuna götürür ve güvenliğe zarar verecek bir sürece sokabilir. Kurulan koalisyonlar Irak tarihinde ilk defa rastlanılan bir durumdur. Irak çapındaki bütün grupları içermektedir ve bu da

bize büyük mutluluk veriyor. Bizim de esas ortaklardan biri olduğumuz Irak Ulusal İtilaf Grubu, Irak'ın çeşitli gruplarından oluşan 50 siyasi yapıyı içermektedir. Araplar, Acemler, Kürtler, Türkmenler, Şiiler, Sünniler, Hıristiyanlar, muhafazakârlar milliyetçiler, bürokratlar ve siviller gibi her renkten geniş bir katılım hakkı verilmiştir bu blokta. İttifakın önümüzdeki günlerde Irak'taki siyasi yapının temel taşını oluşturmasını temenni ediyoruz.

Bu liste, nezih, şeffaf bir seçime hazırdır. Daha güvenli bir ortamın sağlanmasında ve Irak siyasi deneyimine katkıda bulunacaktır. Seçimlerden sonra da geniş ulusal bir cephenin kurulması için çalışmalar yapacağız. Bu cephe bütün grupların temsilcilerinden oluşmalıdır. Güçlü bir parlamento, güçlü bir hükümet ve önemli kararları alabilecek bir yapı, bütün taraftarların gerçek katkısıyla gerçekleşecektir. Her zaman güçlüler arasındaki ortaklıkları onaylıyoruz. Asıl güç bütün unsurların karar alması ve ülkeyi yönetme sürecinde etkili olabilen güçtür.

Irak anayasasına göre; başka ülkelere zarar veren herhangi bir terör örgütünün varlığı yasaklanmıştır. Ülkemizde var olan gücümüzle çalıştık ve çalışmaktayız. Irak ve Türkiye hükümetlerinin işbirliğiyle gerçekleştirdiğimiz çabalarımız, silahlı grupların, terör örgütlerinin faaliyetlerinin Türk milletine ya da komşu ülkelere zarar vermesini engellemek içindir. Irak'ın bölgede ve dünyada bir dostluk ve barış elçisi olmasını istiyoruz. Komşu ülkeler ya da herhangi bir ülke için endişe verici bir Irak olmasının engellenmesi bölgedeki dost ülkelerin yardımıyla gerçekleşir.

ABD askerlerinin çekilmesi sonrası nasıl bir Irak?

Yabancı güçlerin çekilmesinin güvenlik boşluğu yaratmayacağını ümit ediyoruz. Özellikle günümüzde güvenlik güçlerimizin şehirlerimizi yönettiğini görmekteyiz. Bu yabancı güçlerden destek almaksızın sağlanmaktadır. Iraklıların kendilerinden başka kim-seleri yoktur. Bütün taraflar arasındaki ilişkide barış ve dengeyi kurabilecek gerçek sağlam temeli bulabilirsek gerçek ortaklığı sağlayan ve herkesin haklarını savunan bir temel bulursak, kaos ortamına ihtimal vermiyorum.

Birbirini anlamayı, yapıcı tartışmaları, diğerlerini kabullenme, diğerlerini dinlemenin problemleri çözmenin gerçek yolu olduğuna inanıyorum. Yabancı güçlerin varlığı değil çözüm. Çünkü geçen 6 yılda bu güçlerin verdiği yardımların yanında kendi siyasetçilerinin de itiraf ettiği gibi birçok hata yapmışlardır ve bu durum Irak'ın yeni yapılanması ile sonuçlanmıştır. Endişe taşımıyoruz ve diliyoruz ki güvenliği sağlayabiliriz.

Federalizm tartışmaları ve İran ile ilişkiler

Irak anayasasında belirtilen federal yapı Iraklıların hakkı olarak kalır, isterlerse kullanırlar isterlerse ertelerler. Yüksek İslam Konseyi geçmiş yıllarda bu anayasal hakkı Irak vatandaşlarına tanımıştır ancak şu anda bu konu üzerinde durmak önceliklerimiz arasında yer almamaktadır ve Iraklıların isteğine bırakılmış bir durumdur.

Irak-İran ilişkilerinin önemine değinecek olursak; İran 1400 km. sınırla bize bağlanan bir ülkedir. Ortak çıkarlar ve tarihi gerçekler vardır. Bunlar görmezlikten gelinemez. Ortak

coğrafya, tarih ve çıkarları dikkate almalıyız. Aynen Irak-Türkiye ilişkilerinde olduğu gibi. Kimsenin Iraklılara Türkiye'yi bölgesel ortak gördüğü için sitem etmeye ya da karşı gelmeye hakkı yoktur. Iraklıların Türkiye gibi komşu, büyük ve Irak'ın ulusal çıkarlarına yönünde politika izleyen bir ülkeyle ilişkilerini kesmesi doğru değildir. Aynı sözler İran için de geçerlidir. Irak'a komşu ve büyük bir ülke olduğu için. İran'la ilişkileri kesmek herhangi bir mantığa sığmaz. Bence Iraklılara neden İran ve Türkiye ile ilişki kuruyorsunuz diye sorulmamalıdır. Ancak bu büyük asil Arap ülkesine, neden Arap ülkeleriyle ilişki kurmadı, dengeyi sağlamadı sorusu sorulmalıdır?

Iraklılar çok çaba harcamıştır bu açılımı ve bağlantıyı sağlamak için. Ülkede var olan Türkmen, Kürt gibi milletlerin varlığına saygımız var ancak biz Arap ülkesiyiz ve Arap kökenimizle gurur duymaktayız. Irak tarih boyunca Arap kimliğine sahipti ve ilerleyen dönemlerde de bu şekilde devam edecektir. Bununla birlikte diğer kimliklere de saygı gösterip hepsini içine almıştır ve onlara haklarını vermektedir. Bugün Türkiye'de farklı etnik kökenler olsa da asıl kimlik Türk kimliğidir. Bence bu durum Irak için de geçerlidir. Arap kimliğimizden bahsettiğimizde ve sahip çıktığımızda kimse rahatsızlık duymamalıdır.

Irak'ın Arap Dünyasına açılabilmesi Iraklıların çabasını gerektirmektedir. Irak, Arap ülkelerinin endişelerini gidermeli ve bu tecrübenin kimseye zarar getirmeyeceğine ikna etmelidir. Bir diğer yandan Arap ülkeler de Irak'a yönelik olumlu adımlar atmaktadır. Arap ülkeleri ve Irak arasındaki çalışmalar sayesinde gerçek ilişkiler sağlanır ve böylece Irak'a ve Irak'taki siyasi süreci kuvvetli bir Arap deste-

ği sağlanmış olur. Bu sayede bölgede denge sağlanmış olur. Irak'ta sadece Arap ülkelerin çıkarları söz konusu değil; dengeleri sağlamak bir gereksinim ve bir ihtiyaçtır. Biz bu alanda gelişmeler kaydediyoruz ve ileriye doğru adımlar atıyoruz. Bence böyle bir denge ülke çıkarlarına, Arap dünyası ve bölgesel çıkarlara hizmet eder. Irak bölgesel tartışmalarda rol almak istemiyor. Bir tarafın yanında diğer tarafın karşısında yer almak istemiyor. Herkesle beraber olup ortak paylaşımlarda bulunmak istiyor. Ülke çıkarlarına dayalı ilişkiler içinde olmak istiyor. Bütün bunlar İran, Türkiye gibi bölge ülkeleri ve bütün dünya ülkeleri ile olan güzel ilişkilerle gerçekleşebilir. İlişkilerin temelleri ülke çıkarlarına dayanarak atılmalıdır. Herkesten de bu bakış açısına anlayış göstermesini ümit ediyoruz.

Türkmenler ve Kerkük

Bu arada nasıl olurda Türkiye'de bulunuruz ve Kerkük ve Türkmenlere değinmeden geçeriz. Aslında Türkmenleri ülkede var olan diğer milletlerin yanı sıra ülkemizin önemli ve temel milletlerinden biri olarak görüyoruz. Temsilciler meclisinde 2 Türkmen milletvekilinin bana eşlik etmesi beni şerefendiriyor. Ayrıca siyasi bir yapı olan Yüksek İslam Konseyi'nin meclisteki 3 vekilinin Türkmen olması beni ayrıca onurlandırıyor. Bu da tarafımızca Türkmenlere verdiğimiz değer ve haklarının korunması için gösterdiğimiz özenin en belirgin göstergesidir. Her zaman kendilerinin yanlarında destek olarak var olduğumuzu belirtmek istiyorum. Daha önce de belirttiğimiz gibi Irak'taki bütün yapılar bir arada olmadan başarıyı sağlayamayız. Bizler bugün Hıristiyanlar, Şabaklar gibi azınlıkların haklarını nasıl koruyacağımızı düşün-

mekteyken nasıl olur da en önemli unsurlardan olan Türkmenleri gözden kaçırabiliriz. Saygı, önem ve değer gözüyle bakmaya, yanında olmaya haklarını korumaya hep çalışacağız.

Kerkük ise küçük Irak'tır. Ben Irak'ı gül demeti olarak adlandırıyorum. Kerkük bütün değerli ve güzel değerleri, renkleri ve kokuları içeren bir demettir. İşte Kerkük'e olan bakış açımız budur. Eskiden de aralarında iyi geçinen ve geçinmeye devam eden farklı unsurları içinde barındırmaktadır. Her zaman farklı siyasi etnik grupların yanında olacağız ve aralarında dengeleri sağlamaya çalışacağız. Kerkük'ün, yeni Irak'ın güzel örneği olabilmesi için gereken özeni göstermeye devam edeceğiz. Taraflar ya da oluşumlar arasında oluşabilecek herhangi bir gerilim ya da şiddeti hemen durdurup

son vermeli, kalplerin ve akılların açılmasına izin vermeliyiz ki diğerlerinin ne dediklerini duyabilelim. Ortak çözümlerle herkesin hakkının koruma altına alınacaktır. Bu şehirdeki herkesin yerini ve konumunu koruyabilecek bir ortam yaratmalıyız. Kerkük'ü bölge ve Irak için gerçek bir barış durağı yaparak herkese örnek oluşturabiliriz. Farklılıkların bir arada yaşamasını örnek vererek. Belirgin hassasiyetler vardır bu şehirde ve bölgesel hassasiyetler vardır. Her zaman Irak'ta ve Kerkük'teki farklı gruplar arasındaki dengeyi sağlamak için bölgesel ve iç endişeleri göz önünde bulundurarak çözüm ve önerilerimizi geliştirmemiz gerektiğini biliyorduk.

Ben sözlerimi burada bitirmek istiyorum. Herkese teşekkür ediyorum.

ORSAM AKADEMİK KADROSU

Hasan Kanbolat
Doç. Dr. Veysel Ayhan
Doç. Dr. Mehmet Şahin
Doç. Dr. Harun Öztürkler
Doç. Dr. Özlem Tür
Habib Hümmüzlü
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
Dr. Neslihan Kevser Çevik
Dr. Didem Danış
Dr. Jale Nur Ece
Dr. İlyas Kamalov
Dr. Bayram Sınkaya
Dr. Süreyya Yiğit
Av. Aslıhan Erbaş Açıklak
Volkan Çakır
Bilgay Duman
Ogün Duru
Oytun Orhan
Sercan Doğan
Nebahat Tanrıverdi
Selen Tonkuş Kareem
Uğur Çil
Nazlı Ayhan
Leyla Melike Koçgündüz
Göknil Erbaş
Aslı Değirmenci
Jubjana Vila
Mavjuda Akramova

ORSAM Başkanı
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Abant İzzet Baysal Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
ORSAM Danışmanı, Avrasya
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Atatürk Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Avrasya
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
ORSAM Danışmanı, Afrika
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
ORSAM Yönetici Editörü
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu & Projeler
ORSAM Uzman Yardımcısı, Karadeniz
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden
Dr. Seyfi Kılıç
Kamil Erdem Güler
Çağlayan Arslan

ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı
ORSAM Uzman Yardımcısı, ORSAM Su Araştırmaları Programı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid
Prof. Dr. Hayati Aktaş
Hasan Alsancak
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Prof. Dr. Ahat Andican
Prof. Dr. Dorayd A. Noori
Prof. Dr. Tayyar Arı
Prof. Dr. Ali Arslan
Başar Ay
Prof. Dr. Mustafa Aydın
Doç. Dr. Ersel Aydınlı
Doç. Dr. Veysel Ayhan
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı
İtör Bağdadı
Prof. Dr. İdris Bal
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar
Kemal Beyatlı
Barbaros Binicioğlu
Prof. Dr. Ali Birinci
Doç. Dr. Mustafa Budak
E. Hava Orgeneral Ergin Celasin
Volkan Çakır
Doç. Dr. Mitat Çelikpala
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya
Dr. Didem Danış
Prof. Dr. Volkan Ediger
Prof. Dr. Cezmi Eraslan
Prof. Dr. Çağrı Erhan
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
Dr. Amer Hasan Fayyadh
Av. Aslıhan Erbaş Açıklak
Cevat Gök
Mete Göknel
Osman Göksel

Irak Danıştay Eski Başkanı
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
BP & BTC Türkiye, Enerji Güvenliği Direktörü
ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Türkiye Tekstil Sanayi İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
ORSAM Ortadoğu Dan., Abant İzzet Baysal Üni., Uluslararası İlişkiler Böl.
ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İzmir Ekonomi Üni. Öğretim Gör., Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Böl.
TBMM 24. Dönem Milletvekili
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Müh. Bölüm Başkanı
Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Ortadoğu Danışmanı
Polis Akademisi
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
23. Hava Kuvvetleri Komutanı
ORSAM Danışmanı, Afrika
Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İstanbul Şehir Üniversitesi Rektörü
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Ankara Üniversitesi ATAUM Müdürü, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Ortadoğu Dan., Ahi Evran Üni., Uluslararası İlişkiler Böl. Başkanı
Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Irak El Fırat TV Türkiye Müdürü
BOTAŞ Eski Genel Müdürü
BTC ve NABUCCO Koordinatörü

Timur Göksel
 Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani
 Habib Hürmüzlü
 Numan Hazar
 Doç. Dr. Pınar İpek
 Dr. Tuğrul İsmail
 Dr. İlyas Kamalov
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Doç. Dr. Şenol Kantarcı
 Selçuk Karaçay
 Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu
 Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman
 Yrd. Doç. Dr. Şaban Kardaş
 Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli
 Prof. Dr. Aleksandr Knyazev
 Prof. Dr. Erol Kurubaş
 Prof. Dr. Talip Küçükcan
 Arslan Kaya
 Dr. Hicran Kazancı
 İzzettin Kerküklü
 Doç. Dr. Mustafa Kibaroğlu
 Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa
 Prof. Dr. Mahir Nakip
 Doç. Dr. Tarık Oğuzlu
 Prof. Dr. Çınar Özen
 Murat Özçelik
 Doç. Dr. Harun Öztürkler
 Dr. Bahadır Pehlivan Türk
 Prof. Dr. Victor Panin
 Doç. Dr. Fırat Purtaş
 Prof. Dr. Suphi Saatçi
 Ersan Sarıkaya
 Dr. Bayram Sinkaya
 Doç. Dr. İbrahim Sirkeci
 Dr. Aleksandr Sotnichenko
 Zaher Sultan
 Dr. Irina Svistunova
 Doç. Dr. Mehmet Şahin
 Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin
 Mehmet Şüküroğlu
 Doç. Dr. Oktay Tanrısever
 Prof. Dr. Erol Taymaz
 Prof. Dr. Sabri Tekir
 Dr. Gönül Tol
 Doç. Dr. Özlem Tür
 M. Ragıp Vural
 Dr. Ermanno Visintainer
 Dr. Umut Uzer
 Prof. Dr. Vatanyar Yagya
 Dr. Süreyya Yiğit

Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
 Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı
 Emekli Büyükelçi
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Avrasya Danışmanı
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Vodafone Genel Müdür Yardımcısı (Türkiye)
 Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek, Kırgızistan)
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
 KPMG, Yeminli Mali Müşavir
 Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
 Kerkük Vakfı Başkanı
 Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Bağdat Üniversitesi Rektörü
 Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Ankara Üniversitesi, SBF Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Türkiye Cumhuriyeti Bağdat Büyükelçisi
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üni. İktisat Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya)
 Gazi Üni. Uluslararası İlişkiler Bölümü TÜRKSOY Genel Sekreter Yard.
 Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
 Türkmeneli TV – (Kerkük, Irak)
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Atatürk Üniversitesi
 Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
 St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
 Rusya Strateji Araş. Merk Türkiye-Ortadoğu Araş. Masası Uzmanı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üni. Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Enerji Uzmanı
 ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampusu Rektör Yardımcısı (KKTC)
 İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
 Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü (ABD)
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
 2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
 Vox Populi Direktörü (Roma-İtalya)
 İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
 St. Petersburg Şehir Par. Milletvekili, St. Petersburg Üni. (Rusya Fed.)
 ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık
 Bülent Aras
 Tayyar Arı
 İlker Aytürk
 Recep Boztemur
 Katerina Dalacoura
 F. Gregory Gause
 Fawaz Gerges
 Ahmet K. Han
 Raymond Hinnebusch
 Rosemary Hollis
 Bahgat Korany
 Peter Mandaville
 Emma Murphy

Orta Doğu Teknik Üniversitesi
 Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
 Uludağ Üniversitesi
 Bilkent Üniversitesi
 Orta Doğu Teknik Üniversitesi
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Vermont Üniversitesi (ABD)
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Kadir Has Üniversitesi
 St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 George Mason Üniversitesi (ABD)
 Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
 Hasan Kanbolat
 Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
 Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen

ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
 ORSAM Başkanı
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Dan., Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Böl. Başkanı

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Mithatpaşa Caddesi 46/6 Kızılay-ANKARA
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr